

SVIESA

JORNAL
LITHUANO
"SVIESA" - LUZ
Orgão de
Comunidade Lithuana
de SÃO JOSÉ

Redakcijos ir administracijos adresas:
MATRIZ DE SANTO ANTONIO DO PARY
TELEFONAS 9-1640.
CAIXA POSTAL 4118.
SÃO PAULO.

L. R. K. Bendruomenės organas

PRENUMERATA:
Brazilijoje ir visoje Amerikoje met. 12\$000
Pusei metų 7\$000
Lietuvoje dvigubai
Atskiro numerio kaina 300 reisų.

M E T A I III

SÃO PAULO. 1937, GEGUŽĖS -- MAIO 8 D.

Nr. 19 (85)

VILNIUS IR PASAULIO LIETUVIAI

16 metų jau suėjo nuo Zeligovskio smurto; 16 metų Vilniuje ir jo krašte žiūriausia priespauda; 16 metų liejamas tenai lietuviškas kraujas ir geriamos lietuvių ašaros; 16 metų lenkiškas batas trempia laisvos tautos teisę gyventi ir alykščių pasityčiojimu mindžioja mūsų šventovę ir jos didvyrų kapus. Pagaliau, 16 metų, kai per mūsų tautos vieningą kūną prancūzišku kardu lenkiškos rankos padūrytas kruvinas piūvis, kurį dabar diplomatai vadina administracijos linija. Tas piūvis per tuos 16 metų ne tik neužgijo, tačiau diena iš dienos plūuoja vis baisiau ir baisiau.

Laisvosios Lietuvos sūnūs jau 16 metų kreipia į rytus ilgesio kupinas akis. Kai aušta graži pavasario diena, lietuviui net rodo, kad ir padangių aušra gėdi drauge su juo pavergtosios tėvų Sostinės. Jis, tarytum, girdi tada prisilėgusių valtojų ir graudžią lietuviškos nelaisvės dainą anapus šiaurinės «sienos», o žėrintys ramos lašai jam ima vaidintis jo brolių ašarom. Ir sugulau žia kietai kietai tada lietuvis savo kumėty, paskui dar kartą valo ir išblizgia ir taip jau svarutėlių ginklą ir patapnoja neramauje juodbėrio kaklą...

Visa Nepriklausomoji Lietuva, visi kaip vienas, gyvena šiandien tuo pačiu jausmu ir tuo pačiu ilgesiu. Vilniaus pagrobimo diena švenčiama su tokiu giliu visos tautos susikauptimu, kuris jaudina net svetimtautėms. Spalių mėn. 9 d. vienai minutei sustabdomas visas judėjimas ir visas gyvenimas. Lietuvis turi tada iš naujo pasiryžti su kaupti dvasios ir kūno pajėgas laimėjimui.

Kad šita giliausia žaizda niekad nepalintų skaudėjus, gegužės mėnuo — gražiausias atgimstančios gamtos mėnuo — paskirtas Vilniaus vadavimo idėjai ypatingu būdu. Ir mes, Brazilijos lietuviai, visada gyvenome ir gyvename visos tautos didžiaisiais rūpesčiais ir džiaugsmais. Ir mums brangus Gedimino miestas: ir mes ilgesnės laisvės savo tautos Jeruzalei. «Sviesa» ta proga ir nori savo skaitytojams duoti keletą nurodymų, kaip susipratęs Brazilijos lietuvis remti Vilniaus vadavimo darbą, kad tuo būdu jis neatsiliktų nuo savo tautiečių Tėvynėje ir visame plačiame pasaulyje.

Šiandien kai kas mums prikiša: Ką jūs, lietuviai, padarėte per tą 16 metų savo Sostinei atvaduoti? Ar jūs ją priartinote bent viena pėda laisvės? Ką jūs manote laimėti, stoję į kovą su 34 milijonų valstybe? Kada jūs manote Vilnių atgauti?

Sitoki priekaištai dažnai tenka išgirsti. Juos skleidžia lenkai ir jų papirkti išgamos, už niekingą pinigą niekindami lietuvių tautą. Jų tikslai taip pat labai aiškūs: pakirsti atsparumą lietuvių dvasioje, kad jis būtų abejoti savo laimėjimui. Toksai pats padeda ginklus į šalį — ne priešui nereikia jų atimti. To, žinoma, Vilniaus grobikai laukia. Tačiau lietuviai jau 1920 metais pasakė: «Pasauli! Mes be Vilniaus nenurimsim!» Ir tikru lietuvišku atkaklumu šito laikosi. Nėra kitos tokios padėties Europoje ne pasaulyje, kaip mūsų su Lenkija. Nė tokios uždaros sienos, pro kurias niekas nepralįstų, kokias mes 16 metų su pietų kaimynu turime.

STEBUKLINGASIS AUSROS VARTUOSE, VILNIUJE, DIEVO MOTINOS PAVEIKSLAS.

Ir visos pastangos iš lenkų pusės šita padėty pakeisti negrąžinant Vilniaus liko tuščios. Mes likom užsispyrę kaip akmuo. Nes mes matom, kaip diena iš dienos tiek pasaulio nuomonė tiek Vilniaus kraštas linksta mūsų pusėn.

Taigi, ką mes konkrečiai esam padarę Vilniui atvaduoti?

Atsakymas trumpas: Viską! Vilnių mes jau atvadavom savo dvasioje. Taip, atvadavom! Visą lietuvių tautą, visos grupes, srovės ir partijos čia neturime jų nuomonių. Štai, kur tikroji tautos vienybė! Visi 4 milijonai po saule gyvenančių lietuvių kartoja tą patį šūkį, ir 4 milijonai širdžių plaka tuo pačiu jausmu. Jaunuomenė nuo pradžių mokyklos suolo iki universiteto auklėjama šita dvasia. Visos organizacijos savo nariuose skiepija Vilniaus ilgesį. Vi sose bažnyčiose kalba tikintieji Vilniaus malda. Kariuomenė ir šauliai laukia įsakymo atlikti savo pareigą taip garbingai, kaip ją atliko 1920 metais. — Vilniaus atvadavimas mums tėra tik laiko klausimas. O lietuvis kantrus. Jei reikės, palauksim dar 16 metų. Lauk sim, jei reikės, dar 100 metų. Tantai mūsų nebaido: mes atsimenam, kad Klaipėda laukė laisvės išties 600 metų. Ir solaukė!

Bet čia pat mums tuoj pakūša skaičius ir ima gąsdinti aritmetika: Jūs, lietuviai, turite 3 milijonus, lenkai — 34. Pakelti ginkluotą konfliktą Lietuvai bū

tu savizudybė. Vadinas, tylėkite ir kentėkite arba pulkite į Varšuvos glėbį.

Užmiršta skaičių mėgėjai, kad Lietuva tiki savo teise į Vilnių, bet ne ginklo galia. Pasaulis tą teisę Lietuvai pripažino. Tantai žino gerai Lenkija, ir, žėt būt, nori įvairiais gąsdinimais Lietuvą išprovokuoti, kad ta Sostinė išsižadėtų. Kiekvienas supranta, kad ginkluoto spriedimo Lietuva nenori. Tačiau, reikalui esant, stailčiai jos neugąsdins. Viena, ginkluotas Europoje tučiuojau virstų visuotiniu karu, o tuo atsitikimu mes turim daugiau ir patikimesnių draugų, negu Lenkija. Antra, klysta, kas karinę Lietuvos pajėgą vertina pagal gyventojų skaičių. Svarbiausią vaidmenį atlieka kare vaidins ne skaičius, bet technika ir karių dvasia. Jei lenkų kariuomenė galvotrūkečiai bėgo nuo Giedraičių, ir Sirvintų, kai jaunos mūsų ginklo pajėgos turėjo tik 2 baterijas ir vieną eskadrilę, dar nežinia, kokį špo su karo dievaitis jiems iškrėstų dabar, kai pakiltų mūsų drąsieji lakūnai su moderniskais plieno arais iš padangių pasisvalgyti viršum Gedimino Sapno miesto...

Ką gali padaryti Brazilijos lietuvis Vilniaus vadavimo darbe? Tą patį, ką ir kiekvienas lietuvis. Pirmiausia, tegul Vilniaus reikalą kiekvienas tautietis giliai įsideda į galvą ir į širdį. Gyvenam tarp svetimtautėjų. Kiekviena proga priminkim pasaulio tautų

žmonėm mums padarytą skriaudą. Kas pavaldo plunksną, tegul braute braujasi į svetimos spaudos skiltis vis su tuo pačiu Vilniaus skauduliu. Kolonijos mo kytojui čia teks garbingiausiai pareiga — Vilniaus meilė įskėpti į jauno lietuvių krūtinę.

Antras dalykas — gerai atlikim savo pareigą, ir saugokim save nuo su nykimo. Tauta — tai iš daugybės plytų pastatytį rūmai. Jei supuvusios plytos — sugrius ir namas. Mes — tos plytos. Išlikim sveiki kūnu ir dvasia, tada, stoja į Vilniaus vadotojų eiles, padarysim tik milžinam suprantamų stebuklų. Atliekamą nuo darbo laiko valandėle paaukokim šitam tikslui. Turime kolonijoje jaunųjų Aero Klubą. Visi ke no sveikata tatai leidžia, turėtį išmokti teoretiskai ir praktiskai skraidyti. Šiu rės Amerikos lietuviai mūsų tautą pasitātė į pirmąsias aviacijos atžvilgiu eiles. Ar maziau drąsos ir patriotizmo turime mes? Ką gali žinoti? Gal ne vienas mūsų kolonijos lietuvis baltosis plieno žirgėjų debesų keliu pasijodinėti ties Paneriais ir grįš atgal Vyties Kryžium papuošta krūtinė?

Trečias, ir visiems prieinamas kovos būdas su okupantu užmačiom yra medžiaginė parama. Svarbų kuo ilgiau palaikyti lietuvių Vilniaus krašte. Lenkai baigia užslopinti tautinį bei kultūrinį lietuvių veikimą. Mokyklos ir organizacijas uždaroja. Tačiau to krašto lietuviai turi tiek patriotizmo, kad nė nemano pasiduoti. Bet jie yra neturtingi. Nori valgyti iš prieglaudos į gatvę išmestas lietuvis vaikas, reikia knygos drabuzio, o neretai, ir maisto slaptos lietuvių mokyklos mokiniui. Reikia, pagaliau, visokiems galimūniam paruošti vietos lietuvis. O tą viską padaromą tik turint lėšų.

Brazilijos lietuviai! Ir mes esam atsakingi, ar išliks lietuvių Neries pa krantėse, ar nuslopins ją lenkiškas ašaros. Atidedami kiekvienas kas metai po kelis milis šitam šventam tikslui, mes nepavargtume, o tuksandini mūsų tautos brolių, kurie kenčia anoj pusėj demarklinijos, liktu mums amžinai dėkingi. Živoma, reikia organizuoto darbo, sutartinų visų Brazilijos lietuvių pastangų. Auterius šiuo kolonijos vai ruotojams neatidėliojant organizuot. Vilniui Vaduoti Sąjungos skyrių. Tantai būtų labai gražus atsiliepiamas į Tėvynės pastangas pakerėti visų lietuvių sąmonę Vilniaus laisvės mintimi!

Ir taip: tegul nė vienas lietuvis neužmiršta, kad anapus Vistytės, Kapčiamiesčio, Varėnos, Sirvintų, Vievio, Kernavės eina per mūsų tautos kūną kruvinas piūvis; kad anapus jo skamba taip pat lietuvių kalba ir lietuviškoji daina, kupina laisvės ilgesio ir meilės Nepriklausomajai Lietuvai ir mums, laisvojo Užjūrio lietuviams; kad nuo to piūvio vakarais matyti pašvaistės senosios mūsų Sostinės, kur susikrovė visos mūsų tautos istorija ir didžiausios jos brangenybės: Aušros Vartai, Vytuo to grabas, Sv. Kazimieris Žemiškioji palėikai, Basanavičiaus kapas. «Mes be Vilniaus nenurimsim!» — pasakėme prieš 16 metų. Taip! Greičiau geležis sutirps į vašką ir vanduo pavirs uola, negu lietuvis sau duotą žodį atšauks!

V. A.

IŠ LIETUVOS PADANGĖS

DRAUGIJŲ ĮSTATYMAS SEIME KLAIPĖDOJ GYVENTOJŲ SKAIČIUS

Išleistas draugijų įstatymas buvo svarstomas Seime. Tačiau jokių pakeitimų neįnešta. Šalig šio įstatymo pilna teisiu draugijų nėra tegali būti 24 metų amžiaus. Bet nemaža ligi 24 amžiaus išteko. Todėl jiems netenka pereiti per jaunimo organizacijas. Šiuo įstatymu organizacijų veikimas yra visiškai policijos nuožiūrai ir priklausomybė. Net gali, pavyzdžiui, atitinkami valdžios organai atstatyti centrų valdybos ir ten pastatyti savo nuožiūra parinktus asmenis. Ar dar bereikia didesnio biūrokratizmo?

LIETUVOS KATALIKĖS MOTERYS YRA ORGANIZUOTOS

Stipriausios Lietuvoje moterų organizacijos yra šios: Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, Liet. Kat. Jaunimo «Pavasario» Federacijos Mergaičių Sąjunga ir studentės katalikės ateitininkės. Katalikių Moterų Draugija, kuri neužlgo švęs jau 30 metų veikimo sukaktį, savo skyrius turi kiekvienoje parapijoje. Narių skaito apie 50 tūkstančių. Lietuvos kultūriname yra ši Draugija daug nuveikusi išlaikydama visą eilę kultūrinių įstaigų, įvairaus tipo mokyklų, o ypač plėšia sužaluosius dirvonus ir neša šviesą į Lietuvos moterų gyvenimą per savo laikraštį «Moteris». Mergaičių pavasarininkų sąjunga šiuo metu turi nemažiau 40 tūkstančių narių. Šios sąjungos veikimas diena iš dienos, nežūrint ir nepalankių sąlygų, smarkiai stiprėja. Praėjusiais metais pradėjo leisti specialiai mergaitėms skirtą, visais atžvilgiais įdomų dvisavaitinį laikraštį «Liepsnos». Studentės ateitininkės — tai einančios aukštąjį mokslą lietuvės katalikės mergaitės susiorganizavusios į aiškias drauges, bei korporacijas. Tai busimos vadovės inteligentės Lietuvos visuomeninio gyvenimo. Ateitinių eilėse yra keleta šių studentėlių Kauno Universitete. Taip nemaža Dėvotės Žemės ūkio Akademijoje, Klaipėdos Komerciniam ir Podagoginiam institutuose. Gimnazijose slaptai veikia (už viešą veikimą meta iš gimnazijų) apie 3 tūkstančius katalikių moksleivių ateitininkų.

KAS KIRŠINA VISUOMENĖ?

Dirbtinu būdu sulpydyta jaunlietuvių sąjunga, kaip tautininkų partijos duktė, yra apipilta visomis leigvatomis, kuri vis delto neturi pasisekti Lietuvos jaunimo tarpe. Štai paskutiniu metu Miškų Departamento išleistas aplikraštis, kad jaunlietuvių vėliavoms leisti pasigaminti nemokamai kotų keleta tūkstančių ir 12 tūkstančių karcėjų. 1935 mt. jaunlietuvių vien sporto reikalams iš valstybės išdo buvo sumokėta 90 tūkstančių litų. Be to, jų valdybų nariams ir geležinkeliais kelionė yra papiginta. Gi kitoms organizacijos yra apskunkintos visokiais kvailiais formalumais. Šių ir panašių faktų akvavizdoj galime drąsiai paklausti, kas kiršina visuomenę? Kas skirtos piliečius su privilegijomis ir be privilegijomis ir be privilegijų. Jei pareigos visų vienodos, kodėl gi nelygios teisės?

POTVINIAI BUVO NUOSTOLINGI

Apekaitėnuota, kad šiemetiniai Nemuno potvyniai, Jurbarke, Veliuonoj, Seredžiuoj ir Klaipėdos krašte padarė daugiau vieno milijono litų nuostolio. Tokių potvynių, koki šiemet buvo Klaipėdos krašte, niekas nepamena.

SMARKIAI AUGA

Klaipėdos seimelio posėdy buvo pranešta, kad miestas su priemiesčiais turi daugiau 60 tūkstančių gyventojų jau beveik pralenkia Liepoją. Miesto turtas yra didesnis, kaip 100 milijonų litų. Kaip numatoma, Klaipėda ateity dar smarkiau augsi.

DINGO GIRININKAS SU PINIGAIS

Tauragės girininkas Počius, atvykus pas jį miškų revizoriui daryti reviziją, nežinia kur dingo su girininkijos pajamomis. O Kedainių miškų urėdijoj revizija tęsiasi jau antras mėnuo. Trūksta pagamintos miško medžiagos. Kur ji dingo, dar nežinia.

ŽMOGŽUDYBĖ ALYTAUS APSKR.

Balandžio 7 d. Alytaus apskr., Stakiškių vl., prie Molijos vienkaimio, miške, rastas nužudytas gyv. Lukša. Zudikas stropiai aiškinamas.

SAVIZUDYBIU MANIJA

Statistikos duomenimis, pereinamais metais Lietuvoje nusizudė 209 asmenų, užmušta automobilių katastrofoje, kerstant medžius, keršto ir apiplėšimo tikslu apie 120 žmonių. Šiemet per pirmuosius tris mėnesius nusizudusių skaičius jau viršijo 40 asmenų.

Mazeikiai

ŽIAURI ŽMOGŽUDYBĖ

Juozas Svažas 1923 m. grįžęs iš Amerikos, Vieksnių valsė, Padvarių k. nusipirko 2 ūkias ir vedė žmoną, kuri turėjo 6 m. sūnų. Sūnus paaukęs neapkęntė patėvio ir reikalavo, kad jam užrašytų vieną ūkį. Patėviui atsakius, jis (Ružė) dar daugiau neapkęntė ir dažnai patėvij dauzydavo. Kovo 12 d. apie 19 val. Ružė sulaukė iš Vieksnių grįžtančio patėvio, kurį įtraukęs daržinėn pasmaugė. Paskui nuvežė lavoną į kaimyno krūmus, o pats grįžo namo. Žiaurią žmogžudybę Mazeikių krim. po ličia greit išaiškino, suėmė žmogžudį Ružė, kuris prisipažino pasmaugęs patėvį.

APIPLĖSĖ IR NUŽUDĖ

Vieksnių valsė. Zibikų I k. gyvenė 70 m. J. Barvydis su žmona, kurie prieš porą metų gaudavo iš Amerikos pinigų. Buvo kalbama, kad senukai turi santaupų. Kovo 14 d. apie 18—19 v. jėjo nepažįstamas, gerai apsirengęs jaunas vyras. Mandagiai kalbėjo ir paprasė gerti. Atsisėdęs užsirikė papi-

rosą ir vaišino Barvydį. Kiek pasikalbėjus nepažįstamas į Barvydį atstatė revolverį, reikalaujamas atiduoti pinigų. Bervydienė persigandusi išbėgo ir kitame namo gale užsizrakino. Progal pasitaikius, matyt, norėjęs pasprukti ir Barvydis, nes plėšikas iš užpakalio į jį paleidęs 5 šūvius, kurie perėję per plaučius ir širdį. Ar plėšikas—žmogžudys rado kiek pinigų—neišaiškinta.

Prienai

IŠNAUDOJA DARBININKUS

Prienuose daug miško pirklių, kurie supirkinėja didelius miško medžiagos kiekius. Tą medžiagą iš miško į Panemunę veža miesto ir kaimo darbininkai, turinti arklis. Bet už kietmetrą moka 50 centų pigiau, negu valdžia. Taip pat darbininkai neapdrausti nuo nelaimingų atsitikimų. Šiomis dienomis važiuojant su miško medžiaga, Prienu gyv. Banevičių Kazimera taip prispaudė, kad kraujas išsiveržė pro nosį, akis ir burną. Pavojus gyvybei, o gydytis neturi lėšų.

SUNKUS GYVENIMAS BATSIVIU

Prienuose nemaža turtingesnių batsivių, kurie samdo neturtingus, bet juos labai išnaudoja, pav., darbininkai verčiami dirbti po 14—16 val. į dieną, o gauna tik po 1½—2½ lito į dieną. Dabar visi vargingi batsiviai rengiasi kreiptis į Darbo Rūmus, kad uždarbį ir darbo lauką sutvarkytų.

Kiek Lietuvoje gyventojų

Centr. Statistikos biuro duomenimis, šių metų pradžioje Alytaus apskr. buvo 135.986 gyventojai, Biržų—108.491, Kauno apskr.—120.598, Kauno mieste—106.794, Kedainių apskr.—99.753, Kretingos—112.405, Marijampolės—116.606, Mazeikių—82.406, Panevėžio—153.349, Panevėžio mieste—21.442, Raseinių apskr.—126.829, Rokiškio—94.141, Seinų—46.718, Sakių—75.484, Sialiu—210.079, Sialiu mieste—24.687, Tauragės apskr.—133.307, Telšių—94.650, Trakų—96.792, Ukmergės—145.938, Utenos—125.782, Vilkaviškio—92.445, Zarasų—49.893, Klaipėdos—33.111, Klaipėdos mieste—38.545 (Klaipėdos m. magistrato duomenimis—49.000), Pagėgių apskr.—41.835 ir Silutės—38.569. Iš viso 2.526.535 gyventojai, iš jų 1.216.779 vyrai ir 1.309.756 moters. Pereinamais metais Lietuvoje priaugo 27.006 gyventojai ir buvo 18.843 vestuvės.

Ka Kaunas šiemet statys

Vienas iš didžiausių pastatų bus naujosios Med. F-to klinikos, kurių projektas k-jai patiektas balandžio 15 d. Pati statyba prasidės antrojo pusmečio pradžioje. Sanėiuose, Skuodo g-vėj, bus statomi valst. gimnazijos rūmai. Prie Karo Muziejaus, Duonelaičio g-vėje, ruošiamasi statyti Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmus. Taip pat svarstomi projektai Darbo Rūmų ir Muzikos Rūmų statybos. Muzikai nori, kad Muz. Rūmai būtų praplėsti ir juose tilptų valst. opera. Statyba numatyta Mickėvičiaus ir Putvinskio gatvių kaups. Miesto s-bė Senamiesčio rajone starys didelė mūrinė pr. mokykla, tik kol kas dar neišrinktas sklypas. Antram. mokykla projektuojama Sanėiuose. Toliau bus tęsiama Priskėlimo ir Sančių bažnyčių statyba. Ruošiamas projektas ir Vilijampolės bažnyčios. Privati statyba daugiausia eis Vilijampolėje ir Zaliajam Kalne.

Didelė žmogžudybė Svedasų valsčiuje

Pranešama, kad balandžio 6 d. Rokiškio apskr. Svedasų v., Visetėškių km. išžudyta Sabalių šeima: Uršulė Sabalytė 60 metų, Uršulė Sabalienė 40 metų ir N. Sabalytė 22 metų.

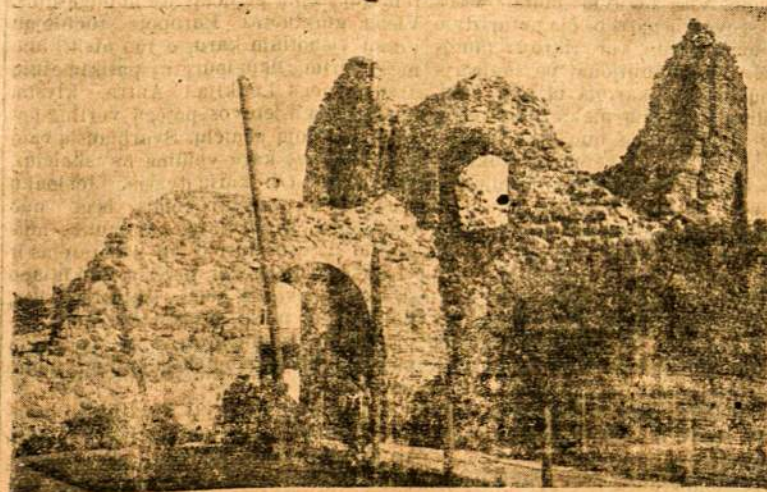
Papildomai pranešama, kad žmogžudybė įvykusi tada, kai ūky gyveną Aleks. Sabalys balandžio 6 d. išvežė į Kupiškio gelžk. stotį savo brolių Juozą, kuris Kauno Un-te studijuoja teisę, ir namie paliko vienas moteris. Kaune gyvena ir antras brolis Antanas, baigęs technikos mokyklą, o jų viena sesuo agronomė mokytojausia Salų z. ū. mokykloje. Brolis Juozas Sabalys yra «Justitia» korporantas. Sabaliai tėviškėje turi 70 ha ūkį ir gyvena labai gražiai ir santalpoje. Į Svedasus iš Panevėžio išvyko kriminalinės policijos, medicinos ir teismo įstaigų atstovai, kurie su vietos policija aiškina, ar žmogžudybė padaryta pasipėlymo ar keršto tikslu. Žmogžudžiai tikinasi greit surasti.

10.000 darbininkų ties Klaipėdos plenta

Netrukus prasidės intensyvūs Žemaičių plento darbai. 56 km. ruožė Bebtai—Kryžkalnis tuoj bus pradėta pilti akmens skalda. Nuo Kryžkalnio ligi Gargždų darys pylimus ir tiltus. Šiuos visus darbus dirbs apie 10.000 darbininkų. Dabar plentas tarp Kauno Baidu jau baigtas, o rudenį pasiseiki-mui bus atdarytas ir Kauno—Raseinių—Kryžkalnio ruožas. Šį ruožą nuties, Kaunas su Klaipėdos plentu jau bus sujungti per Tauragę, Pagėgius, Silutę. Plentas per Rietavą, Gargždus bus baigtas kitų metų rudenį.

Seniausio Lietuvos Darbininkų Laikraščio Sukaktuvės

Krikšč. Darbininkų s-gos organas savaitraštis «Darbininkas» išleido savo 900-tąjį numerį. «Darbininkas» pradėjo eiti 1919 m. lapkričio 30 d. Atsakomaisiais redaktoriais yra pasirašę V. Beržinskas, V. Bičiūnas, adv. J. Katilius, P. Jočys, J. Kuras ir prof. Pr. Do vydatitis, kuris ir dabar yra jo redaktorius. Redakcijos kolektyvą sudaro dr. Pr. Dielininkaitis, adv. J. Katilius, kun. Reičiūnas ir A. Sakas. Šiemet «Darbininkas» eina pertvarkytas patobulintas ir padidintas. «Darbininkas» yra ne tik seniausias Lietuvos darbininkų laikraštis, bet ir apskritai vienas iš seniausių dabar einančių savaitraščių.

KAUNO PILIES GRIUVESIAI.

LIETUVOS RIBOS

Laisvosios Lietuvos dalies sienų ir demarkacijos linijos bendras ilgis sudaro 1258 klm. Ilgiausioji mūsų riba yra su Latvija — 480 klm. Ji yra kartu ir saugiausia Lietuvos siena. Tautų broliškumas čia turi didelę reikšmę. Kai politinė riba sutampa su etnografinė, tai saugumas ir gerl tarpvalstybiniai santykiai dar labiau garantuoti.

Lietuvos pajūrys tęsiasi tik 91 klm. Turėdama savo žinioje Nemuno žiotis ir Klaipėdos uostą, Lietuva gali pilnai patenkinti savo ekonominius interesus. Šito pajūrio ir vieno gero uosto vistiekai užtenka kad priskyrus Lietuvą prie jūrinių valstybių. Tačiau, kol Lietuva nesistato savo prekybos laivyno, neatgaivina Klaipėdoje buvusios jūrų mokyklos ir nesistengia savo vėliavos išvesti į plačiuosius pasaulio vandenis, tol geografinai priskaito Lietuvą prie pusiau-kontinentinių valstybių.

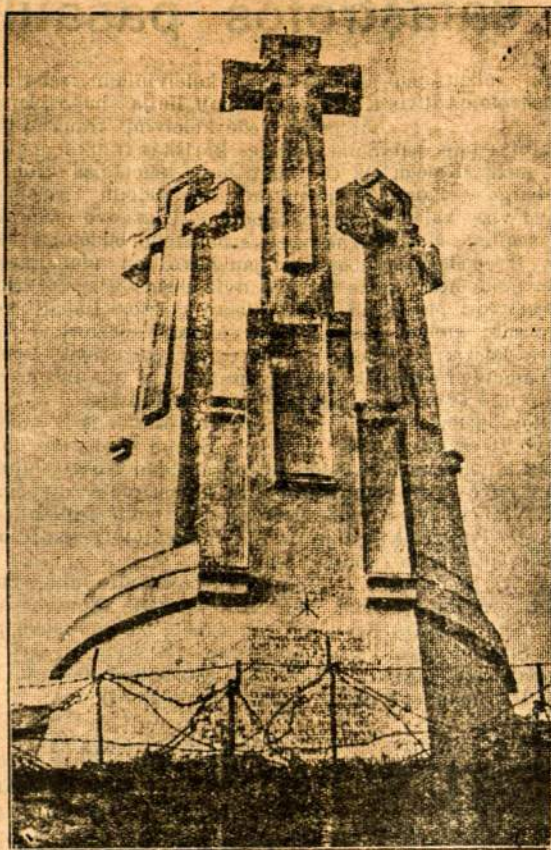
Lietuvos—Vokietijos sienos ilgis siekia 245 klm. Pietinė jos dalis yra amžiais nusistovėjusi, tarsi suakmenėjusi.

Vakarinė sienos dalis eina Nemunu, todėl turi bent naturalinę išvaizdą. Tačiau jos silpnybė aiški, nes ji kol kas nesutampa su kultūrine riba. Kultūra yra žmonių valios ir pastangų padaras. Jei iki būsimo karo Zemaitija spės suaktyvinti savo kultūrą ir pasivyti Klaipėdos krašto gyvenimo normas, tai šitos sienos saugumas bus beveik užtikrintas. Kol kas ši siena yra sprogdinama ne iš lauko, bet iš vidaus. Klaipėdos krašte oina tyli tautinė kova, kurioje Lietuva nedalyvauja, nes Klaipėdos konvencija neleidžia. Ten grūmiasi skaičiais beveik lygios jėgos, tačiau susipratimu ir pinigais vokiečiai yra keleriopai tvirtesni, o be to, jie gauna nuolatinę milijoninę pašalpą iš Vokietijos. Ištautėjimas dabar ten eina žymiai sparčiau negu kazerio laikais, nes dabar vokiečių pajuto, kad reikia labai skubintis, nes nėra garantuota, kad vietos lietuviai kada nors tautiškai nesusipras arba kitų Lietuvos sričių tautiečiai neateis jiems į pagalbą. Tad šitas vertingiausias Lietuvos pasienis yra didelio spaudimo zona, kur rišamas Lietuvos likimas kaip pajūrio valstybės:

išsilaukys Lietuva Nemuno deltoje, ar bus atstumta į kontinentą? Šį klausimą išspręs mokykla. Kas ją turės, tas kovą laimės. Ji be Klaipėdos Lietuvai būtų daug sunkiau gyventi negu be Vilniaus: mes uždūstume. Vilnius tai vartai Rusijon, su kuria ne visuo-met bus kuo prekiauti; o Klaipėda — kelias į visą pasaulį, kurio rinkose Lietuvos auksas ir prasigvenimo galimybės, politinė ir ekonominė nepriklausomybė ir kultūrinis savystovumas.

Su Lenkija sienų dar neturime. Jas laikinai pavaduoja demarkacijos linija, kurios ilgį lietuviai apskaičiuoja 442 klm., o lenkai ją randa turint 521 klm. Tai didžiausio spaudimo zona per kurią nuo 1920 m. spalio 9 d. nėra jokio oficialiai leistojudėjimo. Viena svarbiausių Europos magistralių — gelžkėlis Kaunas—Vilnius—prle Vievio baigia apaugti pušelėmis, nes penktolika metų kai bėgiai čia nemato garvežių ir gal dar ilgai nematys. Tai reiškinys, kuriam lygaus moderniškos Europos gyvenime nerasia. Tai lietuviai pasyvaus atsparumo šėdevras. Tokių dalykų neatsitinka ten, kur eina ginčas tik dėl sienų.

(Iš Prof. Pakšto „Baltijos Respublikų Politinė Geografija“.)

• TRYS KRYZIAI VILNIAUS KRASTE.

BENYS RUTKAUSKAS

Kovon už Vilnių

Motina, mano žilgalve senele,
Zegnodama laimink kelionei,
Virpančią ranką ištiesk į sūnelį —
Aš pašauktas šventai karionei.

Zegnojai mane tu dar mažą lopsyje,
Tikėjai — sulauksi paguodą.
Iškėliau dabar aš kovos kalaviją
Už Vilnių pavergtą ir juodą.

Neverki, žilgalve, mane užauginus —
Balnoju sau žirgą į žygį —
Nuriink giliai skausmą širdy užrakinius,
Priglausk ir palaimink dar syki.

Ir tu, merguzėle, prie mano kepturės
Raudoną prisiek dobiluzį,
Lydek iki vartų bernelį vienturį,
Į kruviną pergalės mūšį.

Jau prunkacia, nerirista juodbėrasis žirgas,
Po kojomis žemė sudunda,
Ir padkavos ugnį išskeldamos mirga —
Ir lėkti kovoti pagunda.

Sudieu, motušėle! — Rankas išbučiuoju.
Paspaudžiau jau žirgą pentinai.
Mačiau, kaip ji alpo, kaip kryžium žegnojo —
Tik lūpose žodžiai dar pynės:

„Sūnaitėli, paguoda . . . kai josi pro kryžių
Laukuos ten — nūmiki kepturę . . .“
O vargė, sukniubusi meldė, kad grįžus
Sveikam iš kovos jos vienturium!

ISPANIJOS VIDAUS KARAS

Bilbau gyventojai ap- leidžia mieta

Jau trečia savaitė, kaip Ispanijos vidaus karo mūšiai susikoncentravo baskų provincijoje ir generolo Franco kariuomenė vadovaujama gen. Mola puola baskus, norėdama paimti jų provincijos sostinę Bilbau miestą, kuris randasi Ispanijos šiaurėje. Sukilėlių kariuomenė yra paėmusi jau kelis netoli Bilbau miestelius, kurie nuo didelių mūšių tapo paversti griuvėsiais. Dabar sukilėliai bando veržtis į Bilbau ir užimti tą taip labai svarbų visais atžvilgiais miestą—uostą. Artejan sukilėliams prie Bilbau, civiliai gyventojai bėga iš jo, o vaikai ir moterys yra išgabunami Prancūzų ir anglų laivais į saugias vietas. Kitose frontose nežinia kas darosi, nes jokių žinių telegramos

nepaduoda. Atrodo, kad visų dėmesys, nukreiptas į Bilbau. Bet kaip tikrumo je yra, sunku spręsti.

Nuskendo sukilėlių karo laivas

Laikė Ispanijos vidaus karo žuvo dang ir laivų. Sukilėliai yra nuskandinę keletą vyriausybinių laivų ir vieną rusų laivą. Bet nelėsvengia nelaimės ir sukilėlių laivai. Mat Ispanijos vandenyse plaukioja daugybė minų, ant kurių, laivai išėjus, jos sprogs ir nuskandina laivą. Taip perėitą penktadienį baskų vandenyse nuskendo vienas veikiausias Ispanijos sukilėlių karo laivas „España“. Buvo pranešta, kad laivą nuskandino vyriausybinių iš orlaivų jį bombarduodami, bet išaiškinta, kad jis užėjo ant minos ir per 45 minutes jau buvo dugne. Šio laivo įgula tapo išgelbėta, kurią sudarė 850 žmonių.

Anarchistai kelia re- voliuciją Katalunijoje

Ispanijos autonominė provincija Katalunija yra viena iš kairiausių visoje Ispanijoje provincijų. Ten labai yra įsigalėję anarchistai, kurie dažnai kelia maištus prieš Katalunijos vyriausybę. Tokie maištai vyriausybiniams yra labai nuostolingi, nes kilus maištui vyriausybinių viduje, siūpėja jų jėgos kovoje su gen. Franco. Taip šiomis dienomis Katalunijos sostinėje Barcelonoje kilo tikra anarchistų revoliucija. Nežiūrint to, kad vyriausybė gražuoku kvietė anarchistus nurinti ir nesilpninti jėgų kovoje su sukilėliais, bet vistiek vyriausybė prisėjo panaudoti ginklą prieš archistus, kad juos numalšintų. Laikraščiai praneša, kad labai daug yra žuvusių žmonių Barcelonos anarchistų sukeltaj revoliucijoje.

Prasidėjo komunistų vadų teismas

Gegužės m. 7 d. Rio de Janeire specialus teismas „Tribunal de Segurança“ pradėjo svarstyti Brazilijos komunistų ir 1935 m. sukilimo vadų bylą. Pirmoje grupėje figuruoja ir Luiz Carlos Prestes.

SPROGIMAS EKSPRESINIAM TRAUKINY

Gegužės 5 d. Prancūzijos keleviniam traukiny einant iš Bordeaux į Marselį įvyko sproginimas ir tapo andauztyti du vagonai. Keleviniai taip pat sužeisti. Šio sproginimo priežastis tyliama ir manoma, kad tai buvo atentatas.

NAUJAS ATSTOVU RŪMU PIRMININ.

Brazilijos parlamento atstovai, gegužės 4 d. rinko Atstovų rūmų pirmininką, respublikos prezidento pavaduotoja. Išrinktas tapo Pedro Aleizo.

GRAZIANI DAR SERGA

Abisinijos vice-karalius Graziani, per atentatą Adis Abeboj tapo sunkiai sužeistas, jo kūne rasta apie 160 bombos skeveldrų. Dėl šios jo ligos, Mussolinis žada paskirti vice-karaliu generolą Balbo, Libijos gubernatorių.

NUSKENDO LAIVAS

Anglų laivas „Alecti“ susidurė su

jugoslavų laivu „Plavink“ ir pirmasis smarkiai nukentėjo, nuo ko ir nuskendo. Laive buvo 17 žmonių įgulos. Juos vos pasisekė išgelbėti.

AUSTRIJOS PREZIDENTAS VENGRI- JOJ

Pastaruoju laiku Europoj labai madoj valstybės vyrų vizitas į kitas valstybes. Vizituoja Hitlerio ministeriai pas Musolinį, Mussolinio — pas Hitlerį. O šiomis dienomis Austrijos prezidentas Miklas su ministru pirmininku Schusching nuvyko Vengrijon. Tokios aukštų diplomatų kelionės nėra taip sau ekskursijos, bet turi svarbius diplomatines reikšmes.

ISKRITO IS ORLAIVIO

Iš Londono pranešama, kad vaistininkas Douglas su savo draugu lakūnu pasikėlė su lėktuvu paskraidyti lėktuvas pakilo apie 600 metrų aukštumon, kiek paskraidęs, nusileido žemėn. Ir koks buvo lėkūno nustebimas lėktuvu nutūpus, kuomet pastebėjo, kad jo draugo vaistininko nėra. Tas, mat, daug aukščiau iš lėktuvo išsiritęs, nusileido žemėn, negu lakūnas su lėktuvu.

KAIP PRAĖJO 1 GEGUZĖS

Šiais metais 1 gegužės praėjo visame pasauly ramiai be didesnių riaušių. Didelės darbininkų demonstraci-

jos buvo Prancūzijoje, Anglijoj ir kt valstybėse. Sov. Rusijoje, Maskvoje, ypač buvo kariuomenės demonstracijų, o Vokietijoje demonstravo uaciai.

JAPONIJOS PARLAMENTO RINKIMAI

Balandžio 30 d. Japonijoje įvyko parlamento rinkimai. Rinkimai visoje šalyje ramiai praėjo. Rinkimuose dalyvavo 10.317.237 gyventojų. Rinkimus laimėjo opozicinės valdžiai partijos. Ja pontijos parlamentas susideda iš 466 atstovų.

RADO DIDELI DEIMANTA

Prie Estrella do Sul miesto, Minas Gerās estadė, vieno gyventojų 10 metų sūnus rado didelį mėlyną deimantą, kurio vertė apskaičiuojama apie 100.000\$. Dešimties metų kūdikis tapo dideliu turtuoliu. Tai bent laimė.

LENKIJOS NUTEISĖ UKRAINIECIUS

Lenkijoje pasibaigė didelė politinė ukrainiečių byla. Buvo patraukta teisman ukrainiečių organizacija Unakor už priešvalstybinį veikimą ir už snipnėjimą vienos svetimios valstybės naudai. Teisma buvo suvirš 40 žmonių, kurie gavo nuo 1 iki 8 metų kalėjimo.

3 didžiausios traukinių katastrofos pasauly

1917 metais, gruodžio mėn. 12 d. nos naktį apie 1200 francūzų kareivių prie italų stenos mažoje Modano stotyje laukė ateinant traukinio. Po kruvinių mūšių, gavę šventoms atostogų, vyko į namus. Traukinys, kuriuo jie norėjo važiuoti, buvo perpildytas. Iš garvežio išsokęs mašinistas pareiškė:

— Toliau važiuoti negalim. Traukinys yra perkrautas ir leidžiantis nuo kalno stabdžiai jokiū būdu neišlaikys. Mašinistas ir vienas kareivikas nenorėjo išleisti traukinio su tokiu apkrovimu. Bet jį prietaravimą niekas nekėpė dėmesio. Kareiviai pradėjo triukšmauti.

— Bailys esi, o ne prancūzas! Pirmyn! Mes turime pavykti į namus! Nebuvo išėjies. Mašinistas iš stoties išvažiavo paskutinį kartą. Jis jau tū besiantinanėją katastrofą. Besileidžiant nuo kalno, stabdžiai greitai įkaito, iš ratų šoko kibirkštys. Nors garas buvo visiškai išjungtas, bet traukinys lėkė nežmonišku greičiu. Traukiniui tik užlėkus ant medinio tilto, tiltas lūžo. Viskas paskendo liepsnose. Išlikę gyvi negalėjo išlįsti iš vagonų, nes nuo trenksmo buvo susigadinusios durys. O kurie galėjo išlįsti, mirtinai išsigandę šaltą žiemą naktį sukrito į vandenį. Nuo traukinio užsidedę ir tiltas. Tarsi naktį šis gaisras buvo panašus į keistą fakelą. Tikrai nustatyti žuvusiųjų skaičių buvo sunku. Pradžioje priskaitė 453 žuvusius ir 243 sunkiau ir

lengviau sužeistus. Kiek vėliau jau pranešė, kad šioje katastrofoje žuvo apie tūkstantis žmonių.

Kita didžiulė katastrofa taip pat buvo Prancūzijoje 1933 metų Kalėdų naktį ties Lagny. Strasburgo — Paryžiaus ekspresas pasivėlavo visą valandą. Tiršta migla dengė bėgius. Mašinistas Lucien Dudigny ir padėjėjas Henri Carpentier nekėpė dėmesio į tamsią naktį, norėjo sutrumpinti pavėluotą laiką, važiavo padidintu greičiu, nes žinojo, kad kelias yra laisvas.

Visai netikėtai jie pamatė priešais už trisdešimt metrų traukinio šviesas. Tai buvo Paryžiaus — Nancy ekspresas, kuris kiek anksčiau buvo išvažiavęs. Sekundę vėliau įvyko didžioji nelaimė. Paryžiaus Nancy vagonai buvo mediniai, pilni moksleivių, vykstančių šventėms į kaimus. Strasburgo — Paryžiaus ekspreso garvezys visiškai sutriuškino tris paskutinius vagonus ir susilaikė tik ketvirtąjį pusę sulaužęs. Trečią valandą ryto, 150 žmonių paliko šį pasaulį nesulaukę švenčių. Strasburgo — Paryžiaus ekspreso vagonai buvo plieniniai, todėl jis ypatingai ir nenukentėjo.

Si nelaimė įvyko tik dėl garvežio mašinisto kaltės, nes tokią tamsią miglotą naktį reikėjo atsargiau važiuoti.

Trečioji katastrofa įvyko 1915 m. kovo mėn. 22 dienos rytą Skotijoje, mažoje Greta Greta stotyje. Iešmininkas, paleidęs du prekinis traukinius,

paruošė bėglus keleiviniam traukiniui. Kadangi svarbią liniją buvo laisva, tai jis ir įvedė keleivinį traukinį į ją. Šalia stovėjęs kariškas traukinys kaip tik tuo metu buvo keičiamas kitu. Visai nelaukta, gana dideliu greičiu atvažiavo Londono — Glazgo ekspresas. Signalizacijos bokštelio budėtojas pastebėjo, bet jau buvo per vėlu. Ekspresas su savo dviem garvežiais užgriuvo ant keleivinio traukinio. Labai keista, kad per tokį smarkų susidūrimą ekspreso mašinistas ir padėjėjas tebuvo tik silpnai sužeisti, kai tuo tarpu abu garvežiai stipriai nukentėjo.

Per katastrofą užsidedę ir niegami vagonai. Smūgis sudagino duris, ir keleiviniai, negalėdami išbėgti, turėjo sudegti. Šioje katastrofoje žuvo 227 žmonės, ir apie 250 buvo sunkiai sužeisti. Iš viso nukentėjo penki traukiniai.

Sios katastrofos kaltininkai buvo gana smarkiai nubausti. Nors bausmė buvo ir labai didelė, bet mirusiųjų prikelti niekas negalėjo.

Sios trys traukinių katastrofos laikomos pasaulyje didžiausiomis.

DABARTINIAI LAIKAI

— Aš noriu atidaryti kino teatrą.
— Stai ką! Nori padidinti savo turta?

— Visai ne, bet tada aš dažniau matysiu savo žmoną ir vaikus.

Belgijos Karaliaus "Konfliktas" su Šveicarijos bufetininke ir vokiečiu

Šiomis dienomis Belgijos karalius Leopoldas buvo nuvykęs į Šveicariją, kur buvo kelias dienas. Kaip visuomet, ir šį kartą jis keltavo incognito, kas labai dažnai geležinkeliečiams ir šlaip tarnautojams sudaro nevalonių situacijų. Traukiniui atvykus anksti į Bazelio geležinkelio stotį, karalius nuėjo į bufetą ir paprašė alaus. Dar neišsimiegojusi bufetė pardavėja, nepatenkinta tokiu ankstybu svečiu, pradėjo jam išmetinėti:

— Labai anksti reikalaujate alaus. Tokiu laiku galima ir vandens atsigeriti.

Karalius, nieko jai neatsakydamas, prisipylė iš čia pat stovėjusio grafinio stiklinę vandens, jį išgėrė ir padėkojęs pardavėjai už patarimą sugrįžo į vagoną.

Galima įsivaizduoti, kaip ji išsigando, kai išėjus iš stoties traukiniui, atėjęs į bufetą stoties žandaras pasakė, kad traukiniu važiavo Belgijos karalius, ir paklausė, kiek ji gavusi arbatpienių...

Vykdamas į Angliją, karalius Leopoldas buvo prisidengęs grafo Bellvue

vardu. Traukiniui atvažiavus prie Vokietijos — Danijos stenos, vokiečių žandaras pareikalavo karaliaus dokumentų ir paklausė, ar jis turi pinigų.

— Turiu, — atsakė karalius.
— Malonėkite parodyti jūsų leidimą valiutai vežti.

— Bet juk mano pasas diplomatinis, o su tokiu pasu keliaujant, rodos, leidimas valiutai nereikalingas? — man daugiau atsikalbinėjo karalius.

— Vis tiek reikalingas. Tokiu atveju malonėkite man gražinti jūsų pasą.

Drausmingas vokiečių pareigūnas, paėmęs iš karaliaus pasą, pradėjo jį iš visų pusių apžiūrėti. Jam kilo įtarimas, kad grafas Bellvue yra koks nors afe-ristas, prisidengęs šiuo vardu, todėl mandagiai, bet griežtai jis kreipėsi į karalių:

— Rodos, kad jums teks eiti su manim... Reikės išstirti.

Karalius jau buvo besikelias eiti

su žandaru, bet staiga vagono koridoriuje atsirado danų žandaras, kuris, nu-girdęs paskutinius vokiečių policininko žodžius, patraukė jį už rankovės ir pasiūkė į šoną. Čia jis uoliam vokiečiui išaiškino, kad tai Belgijos karalius.

Karalius visa tai pastebėjo, ir kai pro šalį ėjo danų žandaras, jis paklausė:

— Na, o ko dabar iš manęs pareikalaus Danijos vyriausybė?

KUNIGAS MOKSLO EKSPEDICIJOS NARYS

Georgetowno observatorijos direktorius kunigas dr. Povilas Mc. Nally, kuris yra Jungtinių Amerikos Valstijų geografinės draugijos narys, birželio mėnesį su mokslininkų ekspedicija išvyksta į Fenikso salas, Ramiajame vandenyne, tūmyti saulės užtemimą, kuris užtruks 7 minutes. Tokio ilgo saulės užtemimo nebuvo per paskutinį tūkstantį metų.

— Mano uošvė — angelas.
— Tai laimingas! mano uošvė dar vis gyva.

Del mūsų choru

„Sviesos“ 17 Nr. choristas pareiškė savo nuomonę apie mūsų kolonijos chorą. Be jokių ginčų, iš anksto galima sutikti su viena ten pareikšta mintimi, būtent, kad bendras, neuusi-tovėjęs kolonijos gyvenimas, atsiliepia ir į chorą.

Kaltės vien ieškoti choro vedėjo, ar keno kito asmenyje, nėra pagrindo. Tuo labiau, kad mūsų kolonijos chorai nėra visiškai chorvedžio žinioje, jis juos tik moko, bet priklauso vienai, ar kitai organizacijai. Todėl ir naujų chorių verbavimas, pirmoj eilėj, yra pareiga tų žmonių ar organizacijų, kurių vardu chorą gieda.

Iškelta mintis sudaryti bendrą visos kolonijos chorą yra, neįmanoma. Ne vien organizacija, savo choro kam kitam perleisti nenorės. O pagaliau, kai reikalingas kolonijos menines pajegas dainos srityje parodyti kokia nors iškilninga proga, turint paskirus chorą, nesunku bus padaryti ir jungtinis. Taip lig šiol, rodos, ir būdavo.

Kaip visas kolonijos gyvenimas, turi daugiau ar mažiau prosvaiščių, tu rėkime vilties, kad visų geros valios žmonių pastangomis, ir chorai sustiprės.

Kauno darbininkai nori būti žvejais

Dalis Kauno darbininkų ir bedarbių rengia prašymus atitinkamoms įstaigoms, kad jiems duotų žemės sklypus ir padėtų įsikurti Svėtosios uoste ir jo apylinkėse. Kadangi žuvų suvartojimas didėja, tai bedarbiai tuo būdu tikisi sau darbo ir duonos.

Juokų kampelis

— Užuojauta tau, mano drauge
— Kodėlgi?
— Mano žmona pirkto šiandien naują skrybėlaitę ir rengias rytoj aplankyti tavo žmoną.

— Tėte, ar visada reikia garu atlyginti už blogą?
— Taip, vaikel.
— Tai duok man 10 centų — aš tavo akinius sudaužiau.

Skotas būdamas Londone nutarė nueiti pas žinomą profesorį. Jis sužinojo, kad profesorius ima už pirną vizitą du svaru sterlingų, o už kitus po 10 šilingų. Įėjęs į kabinetą, skotas padėjo ant stalo 10 šilingų ir sako:

— Tai aš vėl čia. Malonėkite, pone profesorian, mane apžiūrėti dar kartą. Profesorius pažūrėjo į jį, padėjo jį kišenę šilingus ir sako:

— Priiminėkite tuos pačius vaistus, kuriuos aš anksčiau jums prirašiau.

Okupuota Lietuva

LIETUVIŠKOSE PARAPIJOSE KEICIA KUNIGUS

„V. Z.“ 16 nr. praneša, kad Vilniaus arkivyskupo įsakymu lietuviškose parapijose keičiami kunigai: Dūkšto klebonas, kun. Butkevičius keliamas į Marcinkonis, Marcinkonių kleb. kun. Rukas — į Kaltinėnus, Kaltinėnų kleb.

kun. Vaišutis — į Dūkštą, Daugėliškių kleb. kun. Mikaila — į Kaujajus, Kamajų kleb. kun. Budra keliamas į Daugėliškių.

VIS NEDUODA LEIDIMO

„V. Z.“ 16 nr. rašo, kad to laikraščio redaktorius Jonas Latvys, norėdamas, nuvažiuoti per Vėlykų šventes į tėvišką (Valkinykų valsč.), įteikė apskrities storastijai prašymą ir prašė lei-

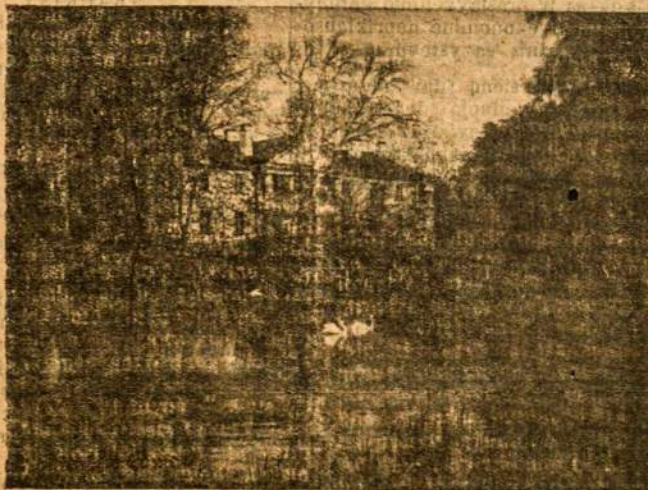
dimo, nes pagal paskutinį parėdymą į pasienio zoną be leidimo važiuoti negalima. Kaip per Kalėdų šventes, taip ir šį kartą J. Latviui nebuvo duotas leidimas parvažiuoti namo.

„JAUNIMO DRAUGAS“, GIRDI, ZYDU LAIKRASTIS

Apie Vilniaus krašto lietuvių jaunomenės laikraščio „Jaunimo Draugos“ sulaukymą trumpai paminėjo ir kai kurie Vilniuje leidžiami lenkų laikraščiai.

O savotiškiausiai parašė Krokuvos bulvarinio dienraščio „I. K. C.“ korespondentas Vilniuje. Minėtas laikraštis 84

nr. taip rašo: „Vilniaus Apygardos teismas sulaukė Vilniaus žydų jaunimo lietuvių kalba savitraščių „Jaunimo Draugos““.

KAUNE, BOTANIKOS SODAS.

„Šviesa“

GAUNAMA ŠIOSE VIETOSE:

1. Stoties Luz kioske
2. Prie pašto—prie laiptų ir ant kampo.
3. Bom Retire — p. Baužio krautuvėj [Rua Aymorés ir ant kampo Rua Camo Cintra] ir José Paulino vaistinė [Rua José Paulino, 109].
4. P. Kiriiausko krautuvėj — Vila Anastacia.
5. P. Menkaičio krautuvėj — S. Anna.
6. Pas laikraščių platintojus ir
7. Pas „Šviesos“ įgaliotinius vietuose miesto rajonuose, taip pat

IR — rua Coronel Moraes, 338.

RIO DE JANEIRO MIESTE „ŠVIESA“

GAUNAMA: ANT KERTĖS LARGO

DA LAPA IR AVENIDA MEM DE SÁ.

Vokiečių fotografijų įstaiga

„BERNARDO“

įsteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srity. Specialybė padidiname, o taip pat su dažais. Darbas greitas ir sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT

Rua São Caetano, 111
(senas nr. 102) Tel. 4-5567
SÃO PAULO

LIETUVIS DAILININKAS

São Paulo, gatvėje Newton Prado, 140 lietuvis LIONGINAS PAZIKAS turi atidarys dailės — dailės studiją. Piešia įvairius paveikslus, portretus ir t. t. ant drobės alėjiniais dažais. Kas nori turėti gražų portretą, tesikreipia ten. Taip pat ten taisomi laikrodžiai ir kiti dalykai.

D-ras Povilas Ličciardi

Santa Casa gydytojas -- operatorius

Naujasias elektros pagalba gydymo būdas GONORÉOS ir REUMATIZMO aštro ir kroninio. Syfilis ir venerinės bei odos ligos — VYRU IR MOTERU. Taip pat vidurių, plaučių ir kitos ligos. Naujas būdas BE OPERACIJOS. SPECIALYBĖ MOTERU LIGU. Gydymas užtikrintas. PRIĖMIMAS nuo 14 iki 20 val.

Kviečiamas vyksta į namus kiekvienu momentu — (DIENA ir NAKTI) Telef. 5-4175.

Konsultorija ir gyvenamas butas: RUA SILVA PINTO, 444 (Bom Retiro)

Dr. S. Meitin

DIPLOMUOTAS VOKIETIJOJ IR RIO UNIVERSITETO.

Priima: vidurinių veneros ir nervų ligomis nuo 2 iki 6 val. vak. Kalbama lietuviškai.

RUA BARÃO ITAPETINGA 139 (senas 37-a) salės 8 ir 9
Tel. 4-0715.

Dr. A. Candia

VENERINĖS LIGOS:

TRIPERIS [Visose stadijose — aštrus ir kroniškas.] SIFILIS.

Priėmimas nuo 9 — 12 ir nuo 3 — 7. Sekmadieniais 10 — 12.

RUA BARÃO DE ITAPETINGA 242, 3 aukštas Telef. 4-0218.

Kalba rusiškai, lenkiškai, vokiškai.

Dr. A. Jazara-Snege

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus ligos, chirurgijos ir moterų ligos. Priėmimas nuo 9 — 12 v. ryt. ir 3 — 7 v. v.

LADEIRA PORTO GERAL 12 SOBR. kampas. Boa Vista ir 25 de Março.

2 andar, sala 4 e 5 Gyv. butas ten pat 5 aukšte.
Tel. buto ir Consultorijos 2-5068.

LIETUVIAI! Visi kaip vienas skaitykite „ŠVIESA“

Jei norite žinoti, kas girdėti pasauly, kokie įvykiai svarbesni įvyko Lietuvoj, kaip gyvena lietuviai išeiviai čia Brazilijoj ir kituose kraštuose, jei norite kas savaitę turėti įdomių pasiskaitynų, juokų ir t. t., prenumeruokites ir skaitykit „Šviesą“.

„Šviesa“ yra tikriausias kiekvieno lietuvių išeivio draugas ir tarėjas.

„Šviesa“ gvildena visus tuos gyvenimo klausimus, kurie vargstantiems ir moraliai ir dvasiniai bei medžiaginiai Brazilijos lietuviams parodo kelią į šviesesnę ateitį.

„Šviesa“ lygiai pagiria tai kas gera, taip lygiai baudžia visus blogus apsiireiškimus, nepaisant iš kurių šaltinių visa tai išėja.

„ŠVIESOS“ PRENUMERATA: Brazilijoj ir visoj Amerikoj: metams — 12\$000, pusei metų — 7\$000; Lietuvoj: metams — 20\$000, pusei metų 10\$000.

Redakcijos adresas: São Paulo, Matriz de Santo Antonio do Pary P a s t a b a : Iš provincijos pinigų siųsti Redaktorius vardu.

Dr. B. K. Chipiakoff

(DIPLOMUOTAS MASCVOJ UNIVERSITETO)

RUA YPIRANGA 193, 2 andr. ap. 4. [kertė rua Santa Efigenia] Tel. 4-0816. Ligonius priima: šiokiadieniais nuo 3 iki 9 val. vak., Sekmadieniais 9 iki 12 val. Vidurinių moterų ir psichinių bei nervų ligų. SPECIALE KLINIKA VENERINIŲ LIGŲ. Greitas ir radikalus pagydymas triperio, bei sifilis.

Dr. A. Candia ir M. Cogano

LABORATORIJA

MEDECINIŠKAS ISTYRIMAS:

Kraujo, nugarkaulio smegenų, šlapumo ir išmatų.

RUA BARÃO DE ITAPETINGA, 242 3-as aukštas.
Priėmimo valandos nuo 9 — 12 ir 3 — 7. Sekmadieniais 10 — 12.

Dr. Adolpho Taubkin

ADVOCATAS

[Diplomuotas São Paulo fakulteto] Civilines ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išreikalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai.
n e : Rua Direita Nr. 2, 2-as aukštas, salė 5. Telef. 2-1629.
Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 val. vak.
Kalba lietuviškai.

VAISTINĖ PASSERINI REKOMENDUOTINA VISIEMS LIETUVIAMS VAISTINĖ.

Patarnavimas sąžiningas ir patikimas. Ivaivus pasirinkimas vietinių ir užsieninių vaistų bei kosmetikos dalykų.

Galima kreiptis ir naktį.

Rua Silva Pinto 263 :: Phone 5-3584

Už apmokamus skelbimus
Redakcija neatsako.

Baisi oro katastrofa: Sudegė Vokietijos didžiausias cepelinas "Hindenburg"

NELAIMĖ ĮVYKO ORE. ŽUVO DAUG ŽMONIŲ

Vokietijos oro milžinas «Hindenburg» yra mums pažįstamas, nes jis 1936 metų pabaigoj buvo atvykęs į S. Paulo. Jis buvo didžiausias Vokietijos orlaivis cepelino tipo, turėjo 248 metrus ilgio ir 41 metr. storio. Jį pastatė specialiai greitam oro susisiekimui tarp Europos ir S. Amerikos ir vežiodavo apie 100 žmonių ir pastą. Tas kelionės jis tik per kelias metais vasarą pradėjo daryti. O gegužės mėn. 6 d. jis darė dar tik pirmą šiais metais kelionę į S. Ameriką ir vežė 98 žmones keleivius ir įgulos. Juo važiuodavo daugiausia turτουliai. Gegužės 6 d. apie 7 valandą vak. «Hindenburg» jau buvo

prie savo sustojimo vietos Lakehurst, S. Amerikoje. Kaip staiga pasigirdo jame bausis sproginas ir momentaliai visas orlaivis paskendo liepsnoje. Po to įvyko dar keli sproginai ir iš milžiniško «Hindenburg» liko tik skeletas.

Reikia įsivaizduoti, kas darėsi jo viduje, kokia panika, kokia baimė. Žmonės liepsnoje gyvi, nematydami vilties išsigelbėti kiti šoko per langus žemėn. Pranešimas sako, kad žuvo apie 40 žmonių, o kiti paguldyti ligoninėse. Šioji katastrofa, tai didžiausia Vokietijos nelaimė. Dabar yra tyriamos tos katastrofos priežastys. Plačiau apie tai parašysim kitą sykį.

KURIS CHORAS DALYVAUS?

«O Baldu» paskutinis Nr. praneša, kad rengiamame Latvijos, Lietuvos, Estijos kolonijų koncerte, lietuvių choras dalyvaus sąstate apie 80 asmenų. Koncertas šį šeštadienį, 8 d. gegužės, o choristai apie tai nieko nežino. To, ko nebus, rengėjams nereikėtų skelbti laikraščiuose, nes čia nukentėia autoritetas ne keno kito, kaip tik pačių rengėjų. Delko nedalyvauja lietuvių chorai yra labai suprantama. Su jais rengėjai nesitarė. Chorvedžio sutikimas kur nors dalyvauti, tai dar užeisčia, kad tai yra privaloma ir choristams. Kolonijos chorai yra atskirų daugiau organizacijų žinioj ir priklausomybėj, negu chorvedžių. Ką nors visos kolonijos vardu ruošiant reikėtų vis delto skaitytis su kitomis organizacijoms, bet chorais. Kitaip — kartosis vėl ta pati istorija.

TAI BENT «LINKSMINOSI»

Praėjusį sekmadienį Villa Bellos mokyklėj, po motinos dienos paminėjimo, jaunimui buvo leista pasilinksminėti. Susirinko ir iš kitų rajonų, ypač iš Bom Retiro. Pradžioj viskas tvarkingai ėjo. Tik vėliau du «svėčiai», gerokai įsitraukę pingutės, pradėjo del vienos mergaičiukės ginčytis. Ir tiek išsiskarė, kad vienas iš tų «diplomatų», užmiršęs visus mandagumo dėsnius, drožė savo konkurentui į ausį. Užgautasis irgi tuo pat atslygino. Įsimačius dar kai kuriems, buvo prasidėjęs tikrai «divyška» kova. Bet rengėjams uždarius

Šį šeštadienį, gegužės 8 dieną, Lega Lombarda salėje, Largo S. Paulo Nr. 18 įvyksta didelis lietuvių ir estų bendras

Koncertas

Labai įdomi ir įvairi programa. Gros p. Ozževailos vedamas orkestras. Biletai bus gaunami vietoj. Pakvietimus galima gauti iš anksto pas platintojus.

Programa prasidės pusę dešimtos valandos vakaro.

RUSIŠKOS DAINOS IR MUZIKA

Zymiausieji Sào Paulo rusu dainininkai ir muzikai kiekvieną vakarą linksmina svečius lietuvių šeiminių užei-goje.

Bar Rio Branco

RUA VISCONDE RIO BRACO 461
KAMPAS RUA VICTORIA.
Tautiečiai, apsilankę nesigaliesite.

pasilinksminą ir peštukai išsinešdino. Kai kurie iš tų «kovotojų» ir dabar vaikščioja su guzais virš antakių. Jaunimui patartina tokių neklaužadų į savo pasiinksminimų neįsileisti.

Nekonkurentas.

MOTINOS DIENOS PRAEJO SU PASI-SEKIMU

Jau autri metai, kai lietuvių kolonijoj minima Motinos Diena. Minėjimus ruošė mokyklų; kaip pavyzdžiui Villa Belloje, Bom Retire, Villa Anastazijoj ir Bendruomenė Mokoj. Mokoj motinos dienos minėjimas buvo kartu sujungtas su šio skryčiaus susirinkimu, kuriame kun. Arminas skaitė momentui pritaikintą paskaitą. Motos «Vilties» choras išpildė meninę dalį sudarėnuojant labai vykusiai keleta motinos dienos pritaikintų dainų, pora duetų ir p. Vinkauskienė solo «Kad aš nūlaite!».

Tą pat gegužės m. 2 d. bažnyčiose motinų intencija buvo atlaikytos pamaldos bei pasakyti pamokslai. Pamaldų metu giedojo chorai. Villa Zelinoj bažnytinis Villa Zelinos choras, o šv. Antano — mokiečių.

GAUSIAU LANKO PAMALDAS

Villa Anastazijoj lietuviams katalikams dabar jau pamaldos laikomos reguliariai, kas antras sekmadienis. To del ir į bažnyčią kas kart vis daugiau žmonių pradeda lankytis. Pažymėtina, kad šio rajono lietuviai yra susirūpinę bažnytinių giedojimu. Mišių metu yra giedamos lietuviškos giesmės. Giedoti panoko mokytojas Pažėra.

Paieškojimai

Ieškomi: Akinfa Korsakovas, prieš 9 metus atvykęs Brazilijon ir gyvenęs: Sào Paulo, rua Tito, 20, Agua Branca; linha Paulista, Jundiay, rua Kapitão Damasio Nr. 158; Rio de Janeiro, rua do Cattete Nr. 335.

Jurgis Siputis, apie 70 m. amž. Brazilijon atvykęs prieš 7-9 metus ir čia dirbas kokiame tai ginklų fabrike. Kas žino ieškomoj asmenoj adresus, malonėkite pranešti Lietuvos Konsulatui: Sào Paulo Rua Aureliano Coutinho 88.

Bronius Steponavičius, ankščiau gyvenęs Porto Alegre, Rua Sào Pedro 778, Est. Rio Grande do Sul.
Pranas Tamulis, gyven. Sào Paulo, yra prašomi pranešti Lietuvos Konsulatui Sào Paulo, Rua Aureliano Coutinho 88, savo gyvenamosios vietos adresus.

Reikalingas mokinys

Reikalingas mokinys raidžių rinkimui. Kreiptis prašome į Spaustuvę RUA DA MOCCA 309.

Pranešimai

KUN. A. ARMINAS praneša, kad įvairiais reikalais interesantai gali kreiptis: kiekvieną dieną 7 val. ryto šv. Antano bažnyčios raštinėn, ketvirtadieniais ten pat 7½—8½ val. vak. ir kiekvienu kitu laiku jo bute rua Coronel Moraes 269 (antras aukštas).

PRANESIMAS JAUNAVEDZIAMS

Dar kartą pranešu visų jaunavedžių dėmesiui, kad visus raštus jungtinių reikalų reik sutvarkyti pas kolonijos kapelioną bent prieš dvi savaites. Per vieną, antra dieną visų dokumentų nėra galimybės sutvarkyti, nes kiekvienam šlybui reik gauti leidimas iš Kūrijos. Už dispensą nuo kiekvieno užsako reik mokėti po 10 mlų. Pasi-renkant liudininkus dokumentus sudarant rinktis pirmoj eilėj gimines, o pas kiau svetimus; geriau tuos, kurie jaunąjį ar jaunąją seniau pažįsta.
Kolonijos Kapelionas.

ADMINISTRACIJOS PRANESIMAS

Mes gauname pranešimų, kad pas kutniau metu, nevisi skaitytojai laukia Sào Paulo ir užsieny gauna «Sviesą». Kas gauna «Sviesą» netvarkingai, arba nelaiku prašome mums pranešti (Caixa postal 4118 Sào Paulo), o mes prisijusime visus Nr.

BENDRUOMENĖS PASTO DĖŽĖS

Nr. 4118.

Visi «Sviesos» skaitytojai, gali šia dežute pasinaudoti gaunant laiškus iš Lietuvos, ar iš kur kitur. Kam bus atsiųsta laišku paskelbsim «Sviesoje». Adresas rašyti šitaip: vardas ir pavardė Caixa Postal 4118 Sào Paulo Brazil.

Paieškojimas

Prieš 10 metų iš Lietuvos, Kiauklių par. Pažasių km. yra išvykęs į Sào Paulo miestą Aleksandras Jurkevičius (sūnus Zigmanto). Jis yra Lietuvoje vedęs Pusvaškytę. Yra gandy, kad Aleksandras Jurkevičius Brazilijoje mirė. Kas apie jį žinote, malonėkite pranešti Kolonijos Kapelionui.

Dėmesio!

Kas nori mokytis pianu skambinti, dalnuoti ar muzikos teorijos, tesikreipia į chorvedį J. Stankūną, Villa Zelina, Rua Nove Nr. 5. Salygos priėinamos visiems. Atsilankykite — įsitikinsit. Kreiptis galima kasdien bet kuriuo laiku.
J. STANKŪNAS.

Lietuvi katalike!

AR JAU ESI BENDRUOMENĖS NARYS?

Jeigu ne, tai nieko nelaukdamas atlik šią savo pareigą įsirašyk į Bendruomenės narius. Tai gali padaryti kiekvieną šventadienį, po pamaldų, pas lietuvių kolonijos kunigus. Nario mokesnis — kas menuo po vieną milreisą ir vienas milreisas įrašų.

Pamaldos

Šį SEKMADIENĮ GEGUŽĖS MĖN. 9 DIENA PAMALDOS BUS:

Villa Zelinoj Svento Juozapo bažnyčioj: šv. Mišios 8 ir 11 val.

7 val. vakaro Mišparai ir gegužinės pamaldos.

Šv. Antano do Pary bažnyčioj 11 val. suona. Pamaldų metu giedos Motos choras.

Išpažinčių bus klausoma šv. Antano bažnyčioj šeštadienio vakare nuo 7 iki 8 val. Villa Zelinoj nuo 5 val. v.

VILLA ANASTAZIJOS LIETUVIŲ DĖMESIUI. Villa Anastazijos lietuviams katalikams pamaldos bus kiekvieną mėnesį du kartu. Šį sekmadienį, gegužės m. 2 d. šv. Mišios bus 8 val. ryto. Pamaldų tvarka kiekvieną kartą bus pranešta per «Sviesą» ir per mokyklos mokinius.

Gegužinės pamaldos Villa Zelinos lietuvių bažnyčioj šokiadieniais bus apie pusiau nūntą v. vak.

BAŽNYTINĖS ŽINIOS
VAZIUS INTERIORAN. Vidury gegužės mėn. kun. Ražaiuskas kel-taliu dienu važiuos interioran gyvenančių lietuvių lankyti. Pirmiausia vyks į Frigorifiko Anglo bei ten artiau esančias fazendas.

Lietuviai, palaikykim savuosius!

Provizorius Juozas Lukoševičius praneša, kad neseniai yra įsisteigęs nuo savą vaistinę Rua Bom Pastor 18 (Ypiranga), kuri yra kasdien adara nuo 7 val. ryto, ligi 11 val. nakties. Taip pat šaukiamas kiekvieną valandą, ir nakties metu, vyksta pas ligonius leisti adatų į muskulius, po oda ir į gyslas. Lietuviams ypač daroma didelė nuolatda užmokesnyje.

Kiekvieną dieną nuo 8 val. ligi 10 val. vakaro dežūruoja gydytojas, kuris tikrua ligonų sveikatą nemokamai.

Negalintiems pasinaudoti gydytojo patarnavimu nustatytoms valandoms, gydytojas sutinka atvykti vaistinėn, susitarus iš anketo ir kitomis valandoms. Pats provizorius Lukoševičius yra visumet pasiruošęs patarnauti visoms lietuvių šeimoms.

Susisiekinas labai patogus. Iš Largo da Sé galima važiuoti bondėmis Fabrica 20, Villa Prudente 32, Ypiranga 4. Taip pat Fabrika ir alto do Ypiranga autobusai galima važiuoti.

Privaziavus kamųą gatvės Bom Pastor reik išlpti ir eiti į 18 Nr. šios gatvės. Ten randasi pirmasis Sào Paulo lietuvis vaistininkas turjs auosavą vaistinę Juozas Lukoševičius, kuris visumet pasiruošęs maloniai patarnauti.

Adresas

FARMACIA DOM BOSCO

RUA BOM PASTOR 18 Tel. 3-01-00

Ypiranga. Provizorius

Juozas Lukoševičius